

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 3.

ÅREN

1866—1870.

GEFLEBORGS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Under ifrågavarande femårsperiod hafva 4 nya pastorat bildats, nemligen Undersviks, Hassela, Järbo och Högbo, hvilka förut tillhört Arbrå, Bergsjö och Ofvansjö moderförsamlingar, hvarjeme komministersbefattningen i Idenors socken, som tillika med Hudiksvalls stad utgör ett pastorat, blifvit indragen. Härförutan har Nianfors kapellförsamling jemte byar från Enånger, Njut-

ånger, Forsa och Arbrå socknar bildats till *separat kommun*, vid handhafvandet af hvars angelägenheter Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet länder till efterrättelse; men i öfrigt har någon förändring i ofvanberörda hänseende icke egt rum.

2. Innevånare.

Tab. N:o 1. Vid 1865 års slut uppgick *befolkningens* antal, enligt mantalslängderna till 142,632 och då antalet, enligt berörda längder, vid 1870 års slut utgjorde 146,132 personer, så synes deraf, att folkmängden under ifrågavarande period ökats med 3,500 personer. Efter 1867 års missväxt skedde en ej obetydlig *emigration* till Amerika, men efter de sista årens goda skördar har utvandringsslustan aftagit. Inflyttningar, synnerligast till städerna, synas vara den otvetydiga orsaken till folkmängdens tilltagande under ifrågavarande 5 år.

Några särskilda administrativa åtgärder för innevånare, som tala *fremmande språk*, hafva icke erfodratts.

Skismatiska rörelser af baptister och Hedbergianare förekomma fortfarande inom vissa socknar i Helsingland, men någon särskild församling enligt gällande författning har icke bildats; och hafva oordningar i borgerligt hänseende genom dessa rörelser icke försports.

Den i förra berättelsen omförmälda förändringen i *byggnadssätt* och *klädedrägt* fortfar. Socknedrägter, som längst bibehållit sig inom Delsbo och Bjuråkers socknar, hafva äfven der till större delen försvunnit och ändrats till mera likhet med ståndspersonernas. Tillgången å byggnads- och brännmaterial är oförminskad, men i en del kustsocknar är tillgången derå otillräcklig.

Bruket af brännvin är å landsbygden i aftagande, men *förbrukningen af kaffe och öl* i tillväxt. Ut i den *dagliga spisordningen* ingår till betydlig del salt strömming och potatis. Nödbröd af bark och dylikt har med högst få undantag efter 1867 års missväxt icke behöft användas.

Ut af *folknöjen* förekommer endast dans. *Sockenbiblioteken* börja flitigare användas. *Privilliga skarpskytteföreningar* finnas i flere delar af länet, men synas gå sin undergång till mötes.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-9.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Innevånare.....	1.
3. Näringar.....	2.
Tab. Litt. A. Uppgifter rörande Valls landbruksskola.....	4.
4. Kommunikations-anstalter och varubyten.....	7.
5. Kameralförhållanden.....	8.
6. Politi.....	8.
Tabellbilagor	10-23.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	10.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	11.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	11.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	12.
Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....	12.
Tab. N:o 6. Af rofdjur dödade husdjur.....	12.
Tab. N:o 7 a. Fabriker och manufaktur-inrättningar, år 1870.....	13.
Tab. N:o 7 b. Handtverkerin, år 1870.....	14.
Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverin och skjutsning.....	15.
Tab. N:o 9. Sjöfart och handel, år 1870.....	16.
Tab. N:o 10 a. Hemman och jordlägenheter, m.m. å landsbygden.....	17.
Tab. N:o 10 b. Jordområde och egendomar i städerna.....	18.
Tab. N:o 11. Laga skiften, åren 1866-1870.....	19.
Tab. N:o 12. Krono-uppbörden.....	20-21.
Tab. N:o 13. Sparbankerna.....	22.
Tab. N:o 14. Fattigvården.....	23.

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 3.

ÅREN

1866—1870.

GEFLEBORGS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Under ifrågavarande femårsperiod hafva 4 nya pastorat bildats, nemligen Undersviks, Hassela, Järbo och Högbo, hvilka förut tillhört Arbrå, Bergsjö och Ofvansjö moderförsamlingar, hvarjeme komministersbefattningen i Idenors socken, som tillika med Hudiksvalls stad utgör ett pastorat, blifvit indragen. Härförutan har Nianfors kapellförsamling jemte byar från Enånger, Njut-

ånger, Forsa och Arbrå socknar bildats till *separat kommun*, vid handhafvandet af hvars angelägenheter Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet länder till efterrättelse; men i öfrigt har någon förändring i ofvanberörda hänseende icke egt rum.

2. Innevånare.

Tab. N:o 1. Vid 1865 års slut uppgick *befolkningens* antal, enligt mantalslängderna till 142,632 och då antalet, enligt berörda längder, vid 1870 års slut utgjorde 146,132 personer, så synes deraf, att folkmängden under ifrågavarande period ökats med 3,500 personer. Efter 1867 års missväxt skedde en ej obetydlig *emigration* till Amerika, men efter de sista årens goda skördar har utvandringsslustan aftagit. Inflyttningar, synnerligast till städerna, synas vara den otvetydiga orsaken till folkmängdens tilltagande under ifrågavarande 5 år.

Några särskilda administrativa åtgärder för innevånare, som tala *fremmande språk*, hafva icke erfodratts.

Skismatiska rörelser af baptister och Hedbergianare förekomma fortfarande inom vissa socknar i Helsingland, men någon särskild församling enligt gällande författning har icke bildats; och hafva oordningar i borgerligt hänseende genom dessa rörelser icke försports.

Den i förra berättelsen omförmälda förändringen i *byggnadssätt* och *klädedrägt* fortfar. Socknedrägter, som längst bibehållit sig inom Delsbo och Bjuråkers socknar, hafva äfven der till större delen försvunnit och ändrats till mera likhet med ståndspersonernas. Tillgången å byggnads- och brännmaterial är oförminskad, men i en del kustsocknar är tillgången derå otillräcklig.

Bruket af brännvin är å landsbygden i aftagande, men *förbrukningen af kaffe och öl* i tillväxt. Ut i den *dagliga spisordningen* ingår till betydlig del salt strömming och potatis. Nödbröd af bark och dylikt har med högst få undantag efter 1867 års missväxt icke behöft användas.

Ut af *folknöjen* förekommer endast dans. *Sockenbiblioteken* börja flitigare användas. *Privilliga skarpskytteföreningar* finnas i flere delar af länet, men synas gå sin undergång till mötes.

3. Näringar.

Tabb. N:is 2 o. 3. A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel**. Rörande dessa 2 afdelningar åberopas Hushållningssällskapets derom afgifna här följande redogörelse:

"Att *jordbruket* inom Gefleborgs län, likasom i öfrige delar af riket under femårsperioden 1866—1870 gjort icke så obetydliga framsteg, låter sig utan svårighet skönjas deruti, att man här och hvar förmärker allmännare användande af förbättrade metoder för jordens skötsel, vidsträcktare införande af ordnad vaxelbruk, ökad tillägnande af förbättrade åkerbruksredskap, jordens sorgfälligare utdikande, tilltagande bemödanden att hålla jorden i nödig växtkraft samt en verksam håg att genom utförande af mera omfattande nyodlingar eröfra vidgade fält åt de vanliga kulturväxterna; — allt åtgärder, hvilka vittna därför, att länets jordbruk är stadigt i ett jemt framåtskridande.

I enlighet med de jordbruksstatistiska uppgifter, hvilka inom länets serskilda kommuner genom kommunal-nämndernas försorg äfvensom genom Magistraternas i städerna, årligen insamlas och till Hushållningssällskapet afgifvas, uppkommer af länets *odlade egoviddar* för år 1866 en totalsumma af 829,471,91 qv.ref, hvaraf användts till trä-, humle- och kålgård 5,324,76 qv.ref, till höstsäd 42,633,20 qv.ref, till vårsäd 188,790,15 qv.ref, till baljväxter 10,200,70 qv.ref, till potatis 30,758,55 qv.ref, till andra rotfrukter 1,650,40 qv.ref, till spånadsväxter 25,816,45 qv.ref, till skörd af foderväxter 588,997 qv.ref, till andra växtslag 1,040,55 qv.ref samt till träde 45,783,30 qv.ref. För år 1870 åter lemna ofvan åberopade uppgifter följande summor: hela den odlade egoviddan qv.ref 815,200,29, deraf användts till trä-, humle- och kålgård 7,073,91 qv.ref, till höstsäd 42,494,50 qv.ref, till vårsäd 189,376,59 qv.ref, till baljväxter 9,168,88 qv.ref, till potatis 36,626,73 qv.ref, till andra rotfrukter 1,554,20 qv.ref, till spånadsväxter 25,499,44 qv.ref, till skörd af foderväxter 518,407,82 qv.ref, till andra växtslag 1,940,40 qv.ref samt till träde 47,652,96 qv.ref. Att den senare årsuppgiften mera närmar sig det verkliga förhållandet, torde efter flere gånger förnyadt upphemtande och sammanförande af uppgifter från de serskilda kommunerna kunna antagas, ehuru de tal, i densamma framlagts, icke kunna betraktas såsom absolut riktiga, då exempelvis den för det senare året angifna odlade egoviddan i så måtto är ofullständigt upptagen, att den odlade areal, som tillhör trenne socknar, ifrån hvilka uppgift i berörda hänseende saknas, i den uppgifna totalsumman icke ingår. Deraf härleder sig ock, att den odlade arealen det senare af ifrågavarande år, enligt åberopade källan, uppgifves vara mindre, än den för det förra året, då densamma likväl, till följd af utförda nyodlingar, bort i sjelfva verket vara betydligt större.

I öfverensstämmelse med samma uppgifter, innehades den odlade jorden af

	år 1866	år 1870
egare af 4 tunnland och derunder	2,809	2,664,
» » öfver 4 till och med 40 tunnland	7,230	6,564,
» » » 40 » » » 200 »	614	578,
» » » 200 tunnland	27	186.

Antalet *brukare* af den odlade jorden utgjorde deremot under

	år 1866	år 1870
brukare af 4 tunnland och derunder	4,663	5,097,
» » öfver 4 till och med 40 tunnland	3,222	3,590,
» » » 40 » » » 200 »	247	249,
» » » 200 tunnland	17	138.

I afseende på *jordmånen* är denna väsentligen olika uti länets skilda delar, då i den sydligare delen, eller provinsen Gestrikland, betydliga sammanhängande vidder förefinnas, der lera på leralf utgör den hufvudsakligaste beståndsdelan å de odlade fälten eller ock en fin glimmerartad lättjord, egande med lera någonlunda jemngoda fördelar för växtligheten, under det i vestra och norra delarne isynnerhet det öfre jordlagret består af sandblandad växtmylla på alf af mojord eller grus. Då jorden i Gestrikland likasom i åtskilliga af Helsinglands kustsocknar icke sällan visar tillgång på kalk, är deremot den merendels i det öfriga Helsingland förekommande, fint fördelade, grågula lättjord, kallad "mälja", som der öfvervägande utgör åkerjordens alf, och anses egendomlig för orten, i allmänhet mera kalkfattig. Inom Helsingland finnas dock bygder, såsom i Bollnäs, Alfta, Ofvanåker, Delsbo, Jerfsö, Ljusdal och Jättendal, der lera på leralf är förhärskande med en lycklig blandning af öfriga för de odlade växternas behof nödiga mineraliska ämnen samt med tillgång på djup humus-jord, hvarigenom jordmånen der kan anses fullt jemförlig med den bästa i länets sydligare delar. De i länet pågående af landstinget bekostade undersökningar af frostländig, vattendränkta trakter hafva derjemte ådagalagt att vidsträckt, godartade myrar på leralf, tjenliga till odling, i Helsingland likasom i Gestrikland förefinnas. Vill man uppställa ett förhållande mellan den bättre och sämre jordmånen å den inom länet redan odlade jorden, torde få antagas, att då den goda kan antagas utgöra i rundt tal 10,000 tunnland, den medelmåttiga uppgår till 70,000 och den svaga till 30,000 tunnland.

Att lemna ett generelt uttryck för det inom länet allmänt gängse *brukningssättet*, låter sig så mycket mindre göra, som detta varierar högst betydligt inom olika trakter och äfven inom samma bygd, ja å en och samma brukares jord.

Inom en del af den sydligaste delen, men äfven på åtskilliga ställen inom det öfriga länet, bibehåller sig, ehuru mera sällsynt, tvåskiftesbruket med hvartannat års träda. Treskiftes- eller fyrskiftesbruket förekommer deremot allmännare, då efter trädan tages 1:sta året råg, 2:dra potatis, 3:dje korn. Men äfven inom samma bygd varierar detta förhållande med hänseende till jordens närmare och fjernare belägenhet, då den intill gårdarne belägna jorden användes som öppen åker för producerande af säd och rotfrukter; på den mera aflägsna, i Gestrikland kallad *vret-* och i Helsingland *svaljord*, tages 1:sta året lin eller hafre, 2:dra hafre eller blandsäd, 3:dje korn efter skedd gödsling, hvarefter skördas gräs under 4, 5 å 6 år.

Ett ordnad vaxelbruk, hvilket vid de större egendomarne kommit till allmän användning, har dock äfven börjat här och hvar upptagas af länets allmoge, så långt fördelarne af jordens rationela brukningssätt hunnit verka på öfvertygelsen om gagne-

ligheten af införande utaf en efter jordmånens olika beskaffenhet ordnad växtföljd.

Quantiteten af det årliga *utsädet* finnes i enlighet med ofvan åberopade källa angifven i Tab. N:o 2, likasom ock beloppet af de årliga *skördarna*.

Till *hufvudsäden* räknas för Gestrikland råg, korn och hafre samt ärter; för Helsingland korn och hafre samt gräarter, ehuru väl råg äfven der börjat mera allmänt odlas. I båda provinserna, ehuru i några socknar mera, i andra mindre, förekommer äfven blandsäd, utgörande $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{3}$ korn och $\frac{3}{4}$ à $\frac{2}{3}$ hafre.

Sädesskördarna anses i allmänhet tillräckliga för den jordbrukande befolkningens behof, så med afseende på eget uppehälle som till kreaturens utfodring.

Derifrån gjorde beklagligen år 1867 undantag, då skörden till en ganska väsentlig del, synnerligast i nordvestra Helsingland, skadades af frost. Föga kan deremot under vanliga år afsättas till andra orter. Till städerna och bruken inköpas därför icke så ringa kvantitet både råg och korn, äfvensom rågmjöl till icke obetydliga partier importeras ifrån Ryssland. Med undantag af länets nordligast och nordvestligast belägna socknar, odlas i de öfriga äfven hvete, men till så obetydlig kvantitet, att skörden deraf långt understiger länets konsumtionsbehof.

Linodling bedrifves inom länet till icke obetydligt omfång, serdeles inom Helsingland, och der synnerligast uti det Norra och det Vestra fögderiet, och afyttras årligen en icke obetydlig kvantitet lin, dels såsom råvara, dels i hemslöjdsväfnad utom länet.

Så användes till spånadsväxter

	i Gestrikland.	i Södra Helsinglands fögderi.	i Norra Helsinglands fögderi.	i Vestra Helsinglands fögderi.
	Qv.ref.	Qv.ref.	Qv.ref.	Qv.ref.
År 1866	2,205,80.	5,371,10.	11,046,35.	7,193,20.
» 1867	1,613,55.	2,534,80.	11,749,00.	7,171,20.
» 1868	2,168,70.	5,390,10.	11,426,00.	7,165,20.
» 1869	2,236,60.	5,525,40.	10,211,60.	7,150,20.
» 1870	2,226,44.	5,628,60.	10,494,20.	7,150,20.

Ibland *jordfrukter* intager potatis, som ingår i befolkningens dagliga föda, ett mera framstående rum och odlas till den omfattning, att behofvet deraf fyllas af de årliga skördarna. Odlande af rofvor till kreaturens utfodring förekommer hufvudsakligast vid större egendomar.

Foderväxtodlingen har under femårsperioden gått betydligt framåt, om ock icke öfverallt den förökade höskörden kommit ladugårdarne till godo, utan dels blifvit använd för det ökade antal dragare, hvilket de årligen tilltagande skogsafverkningarna gjort behöfligt, dels för yttrats, isynnerhet till från andra orter under vintrarne för skogskörslors utförande sig inom länet uppehållande talrike formän, hvilka hos trävarubolagen erhålla en lönande sysselsättning.

Att *täckdika* sina egor utgör föremål för landtmannens årligen stigande uppmärksamhet till befordrande af jordbrukets utveckling. För att sprida kännedom om berörda dikningssätts fördelar och lemna biträde vid täckdikens anläggande, har Hushållningssällskapet haft anställd en *dikningsförman*, hvilken på sällskapets bekostnad företagit resor i länet, för att tillhandagå jordbrukare vid grunddikningsmetodens användning, och har genom denna Hushållningssällskapets åtgärd till befrämjande af de fördelar, hvilka ifrågavarande dikningssätt medför åt jord-

bruket, vunnits en allmännare tillämpning äfven ibland allmogen. Under de trenne år berörde biträde varit användt hafva Hushållningssällskapets kostnader i och därför belöpt sig till 1,569,07 r:dr r:mt.

Att för innehafvare af mindre jordbruk underlätta grunddikningars utförande, har Hushållningssällskapet årligen anvisat ett belopp af 1,500 r:dr r:mt, att tillhandahållas såsom räntefria lån à 150 r:dr för att innehafvas under 5 år och derefter gäldas genom årlig amortering af en femtedel, mot vilkor att för hvarje erhållet sådant lån under länsdikningsförmännens kontroll täckdikas en areal af minst 2 tunnland. Dyliga lån hafva till ett antal af 36 utdelats till jordbrukare inom skilde delar af länet och ådagalagt sitt goda inflytande till framkallande af ökade bemödanden ifrån äfven de mindre jordbrukarnes sida att tillägna sig det i flere hänseenden för jordbrukets utveckling viktiga gagnet af jordens grunddikande.

Arealen af den jord, som under femårsperioden blifvit *grunddikad*, utgör 4,826,08 qv.ref, nemligen:

för år 1866	1,033,60	qv.ref,
» » 1867	1,225,68	»
» » 1868	1,530,00	»
» » 1869	352,00	»
» » 1870	684,80	»

Odlingsarbeten, ibland hvilka flere af större omfattning, hafva blifvit utförda, och synes en liflig väckelse att göra de många myrar och sankmarker, hvilka hittills legat nästan ofruktbara och gagnlösa, fruktbärande, framkallats af de år 1865 påbörjade och sedan årligen fortsatta, af länets landsting bekostade, men af Hushållningssällskapet anordnade och öfvervakade undersökningar af frostländiga vattendränkta marker i länet. Nyodlingarna, som under femårsperioden utförts, hafva omfattat

år 1866	3,041,19	qv.ref,
» 1867	9,450,00	»
» 1868	9,530,00	»
» 1869	975,00	»
» 1870	2,063,43	»

Summa 25,059,62 qv.ref.

Ängsvattning har, der lokala förhållanden gjort sådan utförbar, kommit på åtskilliga trakter af länet till användning, och omfattade under

år 1866 en areal af	667,60	qv.ref,
» 1867 » » »	677,60	»
» 1868 » » »	730,00	»
» 1869 » » »	186,00	»
» 1870 » » »	500,00	»

Äfven åtskilliga *vattenaftappningsarbeten* hafva kommit till utförande, och blef derigenom torrlagd

år 1866 en areal af	2,027,20	qv.ref,
» 1867 » » »	2,407,00	»
» 1868 » » »	2,490,00	»
» 1869 » » »	372,00	»
» 1870 » » »	4,390,90	»

Ofvan omförmälda, af länets landsting bekostade, *undersökningar af frostförande, vattendränkta marker* inom länet, hvilka undersökningar redan kommit och än mer i framtiden torde komma länets jordbruk till godo, hafva intill utgången af år 1870 inom Gestrikland omfattat en areal af 179,275 qv.ref och

inom Helsingland 119,742 qv.ref, utgörande tillsammans 299,017 qv.ref eller 53,396 tunnland.

Genom de omfattande förarbeten, hvilka genom dessa undersökningar, med upprättande af dertill hörande kartor och profiler samt kostnadsförslag för dessa vidsträckta områdens torrläggande, blifvit utförda, hafva ock flere utdiknings- och odlingsföretag, understödda af beviljade statsanslag, såväl till afvärande af de frosthärjningar, af hvilka rikets nordliga trakter tidt och ofta i mer eller mindre grad hemsökas, som för vinnande af vidgade fält för en utsträckt kultur, redan kommit till utförande, och än flere torde ock vidare komma att framkallas till ovärderligt gagn för jordbrukets utveckling inom länet.

Tab. Litt. A. Inom länet utöfvar en *lägre landbruksskola*, inrättad af ett för ändamålet bildadt bolag, grundadt på 61 aktier à 1,500 r:dr, sin verksamhet till jordbrukets och ladugårdsskötselns utveckling. I berörda bolag är Hushållningssällskapet delegare för ett belopp af 37,500 r:dr, representerande 25 aktier deri. Denna landbruksskola, som bedrifves vid den i närheten af Gefle stad belägna kungsladugården Vall, hvilken bolaget innehafver på 30-årigt arrende, räknadt ifrån år 1858, åtnjuter ett årligt statsanslag af 4,000 r:dr. Öfriga uppgifter beträffande ifrågakvarande skola, meddelade af skolans föreståndare, direktören och riddaren W. Fogelmark, återgifves i nedanstående Tab. Litt. A.

För *trägårdsskötsel* och *träplantering* äro håg och bemödanden i stigande. Under femårsperioden har Hushållningssällskapet haft för länet anställd en *trägårdsmästare*, hvilken, på gjorda requisitioner, lemnat sitt biträde vid träplantering och anläggande af trädgårdar, samt meddelat undervisning och råd i trädgårdsskötsel. Sällskapets kostnader i och för dennes anställning belöpte sig år 1866 till 948,98 r:dr r:mt, år 1867 till 939,26, år 1868 till 619,43, år 1869 till 626,10 och år 1870 till 668,36.

För att befrämja anläggande af *folkskoleträdgårdar* och den med deras anläggande för det uppväxande släktet afsedda nytta, har Hushållningssällskapet årligen anvisat 400 r:dr, att med 100 r:dr utgå såsom bidrag för ändamålet åt hvar och en af de kommuner, hvilka velat förbinda sig att sådan trädgård anläggas och för framtiden till dess ändamål underhålla. Dylika understöd tilldelades år 1866 Ofvansjö, Ugglebo, Hamrånge och Mo socknar, år 1867 Valbo, Torsåker, Arbrå och Gnarp, år 1868

Ugglebo och Söderala samt år 1869 Norrala socken. Under år 1870 begagnade sig ingen kommun af berörda bidrag. Derjemte har Hushållningssällskapet tilldelat städerna Söderhamn och Hudiksvall hvardera ett anslag af 500 r:dr i och för utförande af träplanteringar.

Beträffande *boskapsskötseln* och dess bedrifvande inom länet visa sig här och hvar, äfven ibland allmogeklassen, att bemödanden för införande af ett förbättradt ladugårdsväsende börja vinna allmännare insteg, i ändamål att höja boskapsskötseln och dermed förenade mejerihandteringen ifrån den låga ståndpunkt, desamma tillföre intagit och ännu inom åtskilliga trakter fortfarande bibehålla.

Öfvertygelsen om värdet af att egna ladugården en större uppmärksamhet och ökad omtanke mögnar dock, om ock långsamt. Framsteg härutinnan skönjas ock uti vidtagna åtgärder för att bereda kreaturen en rikare utfodring och en sorgfälligare ans, uti tilltagande bemödanden för erhållande af förbättrade raser, samt i allmänhet uti en stigande håg att åt ladugårdarne egna den omsorg och den omkostnad, som utgöra nödvändiga villkor för betingande af en fördelaktig afkastning af desamme. Det i dessa hänseenden till ett bättre gifna föredöme, som utgått ifrån herregårdarne, har med tiden ådagalagt ett godt inflytande på allmänna tänkesättets riktande på behovet af ladugårdsskötselns upphjelpande, såsom äfven utgörande villkoret för höjandet af länets jordbruk, hvilket, sedan de under flere år med så mycken ifver bedrifna skogsafverkningarna icke längre lemna den afkomst, som för närvarande, en gång torde draga till sig ökade krafter så i kapital som arbete och uppdrifva desamma, likasom boskapsskötsel och mejerihandtering, till den ståndpunkt, att de komma att intaga ett mera framstående rum bland befolkningens förvärfskällor. Till vinnläggande om en förökad ladugårdsskötsel och en i sammanhang dermed utvidgad mejerihandtering tyckas ock länets så väl naturliga beskaffenhet som dess klimatiska förhållanden hafva hänvisat dess innebyggare. Likasom jordbruket genom de årliga skördarna icke ännu är i stånd att fylla ortens behof, lika litet kan produktionen af ladugårdsalster anses motsvara detta behof, men det årligen stigande värdet af dessa produkter drager jordegarens uppmärksamhet och bemödanden derhän, att vidtaga nödiga åtgärder till att icke allenast föröka utan äfven förbättra sina mejeripro-

Tab. Litt. A.

Uppgifter rörande Valls landbruksskola.

Antecknings- år.	Antal utexaminerade lär- lingar.		Lärlin- gar, som veterli- gen fort- satt landt- bruket.	Lärlin- gar, som återgått till egna eller an- höriges hemman.	Lärlin- gar, som tagit tjänst.	Lärlin- gar, som slagit sig ned utom län.	Lärlin- gar, som slagit sig ned inom län.	In- dragna torp.	Vid hufvudgården, ej torpen,									
	Frie.	Beta- lande.							Odlad jord.	Om- lagd jord.	Grund- dikad jord.	F r a m f ö d d a d j u r .						
												Q v a d r a t r e f .	Full- vuxne hästar.	Föl.	Oxar.	Tjurar.	Kor.	Kalfvar och ung- djur.
1866.....	6	—	6	3	3	1	5	1	47,6	59	61	12	—	6	1	56	5	4
1867.....	6	—	6	2	4	—	6	—	2,0	118	28	12	—	6	2	53	6	4
1868.....	6	—	5	1	4	1	5	—	—	100	25	13	—	4	2	54	5	4
1869.....	6	—	5	—	5	1	5	—	—	103	20	14	—	—	2	60	3	3
1870.....	4	—	4	1	3	—	4	—	10,0	—	—	16	—	—	2	83	6	4

duktioner samt derigenom äfven bereda jordbruket ökad tillgång på det för dess höjande oundgängliga medlet, en kraftig gödsel.

Tab. N:o 3. Antalet inom länet vinterfödda *kreatur* utvisas närmare af Tab. N:o 3.

Till befrämjande af en förbättrad såväl ladugårdsskötsel som mejerihandtering har länets Hushållningssällskap, i likhet med hvad förut skett, äfven fortfarande under ifrågavarande femårsperiod med ett räntefritt lån å 1,000 r:dr understödt bedrifvandet å Mogård i Mo socken af södra Helsingland af en *mejeriskola* för qvinlige elever ifrån länet. Undervisningen vid denna skola, hvilken stått under numera affidna majoren P. U. Gussanders öfverinseende och ledning, har bestridts af en antagen länsmejerinna, som utgått ifrån Ultuna mejeriskola. Årligen hafva omkring 6 frielever åtnjutit undervisning vid skolan och genomgått den bestämda kursen. Deras underhåll har af Hushållningssällskapet bekostats.

Länsmejerinnan har i öfrigt haft till uppgift att årligen under ena halfåret företaga resor i länet, för att, på grund af till Hushållningssällskapets Förvaltnings-utskott ingifna requisitioner, på ort och ställe meddelas, i enlighet med allmänt godkända grunder, undervisning i mjölkhushållning och ladugårdsskötsel. Detta hennes biträde har ock blifvit anlitadt, det ena året mer och ett annat mindre, men likväl i allmänhet så, att kännedomen om en förbättrad mjölkhushållning vunnit genom hennes medverkan en temligen vidsträckt spridning inom orten. Hennes aflöning, underhåll vid skolan jemte kostnaderna för företagna resor, äfvensom frielevernes underhåll, hvilket allt af Hushållningssällskapet bestridts, belöpte sig tillsammans under år 1866 till 1,656,13 r:dr r:mt, år 1867 till 975,28, år 1868 till 1,627,64, år 1869 till 782,80 samt år 1870 till 1,345,48.

I syfte att ytterligare befrämja mejerihandteringens utveckling inom länet, har Hushållningssällskapet äfven understödt anläggande af s. k. *distriktmejerin*, och till den ändan utlemnadt trenne räntefria lån, hvartdera å 3,000 r:dr för organiserande af trenne sådana mejerier, nämligen ett vid Storvik i Ofvansjö socken i Gestrikland och tvenne i Helsingland, af hvilka det ena vid Nordsjö i Jerfsö socken, det andra vid Lottefors i Bollnäs socken. Om ock dessa mejeriers verksamhet icke lyckats vinna någon vidsträcktare omfattning, hafva de dock i sin mån och hvart inom sin ort bidragit att göra en förbättrad mjölkhushållning både känd och värderad.

Spridande af *förbättrade kreatursraser* torde, för höjandet af ortens ladugårdsskötsel, vara ett ibland landthushållningens viktigaste önskningsmål.

Ett *enskildt stamholländeri* har derfor inom länet upprättats genom ett för ändamålet bildadt aktiebolag, grundadt på 72 lotter å 100 r:dr, uti hvilket Hushållningssällskapet ingått såsom intressent för 15 lotter. Stamholländeriets hjord, som består af 2 tjurar och 20 kor, förutom ungboskap, af oblandad Ayrshire-ras, är stationerad å Toretorp i Torsåker socken af Gestrikland, har årligen lemnat tillgång på 8 å 10 ungdjur till salu. Rasen anses för orten icke oändamålsenlig och har bibehållit sig frisk samt fri från tuberkelsjukan, hvaraf denna djurras å andra orter inom riket angripits.

Gefle den 25 Mars 1872.

På Kongl. Hushållnings-sällskapets Förvaltnings-utskotts vägnar.

N. G. WALLDÉN.

Inom länet, nämligen på Sofiedal i Valbo socken af Gestrikland, finnes äfven ett statens *stamholländeri*, hvars hjord af Algauer-ras består af 2 tjurar och 20 kor, stationerad. Af denna ras hafva ungdjur, till antal af omkring 5, årligen afyttrats. Äfven ifrån aflägsnare orter har köplust till dessa djur försports.

Af dessa förädlade raser hafva blifvit inom länet spridda djur, dels af fullblod, dels genom isynnerhet Ayrshire-rasens korsning med ortens inhemska raser, och hafva rasförbättringar börjat till följd deraf mer och mer tillvinna sig allmänhetens uppmärksamhet.

Till uppmuntrande af såväl jordbruket som boskapsskötseln äfvensom af husslöjden inom länet, hafva af Hushållningssällskapet vid dess årliga sommarsammanträden och dervid anordnade utställningar *prisbelöningar* för kreatur och mejeriprodukter, landbruks- och slöjdalster, landbruks- och ladugårdsredskap samt för profplöjning utdelats till följande belopp, nämligen:

år 1866 vid Vifors bruk	R:dr R:mt	340,00,
» 1868 i Arbrå	» »	398,00,
» 1869 vid Toretorp i Torsåker socken	» »	938,32,
» 1870 vid Andersfors i Bergsjö socken	» »	438,00.

Dessutom hafva af sällskapets medel för utmärktare odlingsflit till åtskilliga personer utdelats belöningar dels i silfverpjäser, dels i penningar förutom sällskapets medaljer, hvarjemte af sällskapets gillen vid af dem hållna möten, med dervid anordnade utställningar, prisbelöningar till olika belopp blifvit för utställningsföremål under ofvan upptagne kategorier utdelade, till hvilket ändamål gilles-ledamöternes årsafgifter blifvit använda.

Fördelaktigt vittnande om den lyckliga tillgång på arbetsförtjenst samt om den sparsamhet, länets i allmänhet idoga och allvarliga arbetarebefolkning vet att iakttaga, må anföras, att i *länets sparbank**), som år 1863 grundades af Hushållningssällskapet, hvilket, utom förut till bankens organisation anvisade 1,500 r:dr, ytterligare anslog år 1866 1,000 r:dr till förstärkande af bankens grundfond, hade vid 1870 års slut 4,400 delegare en inestående behållning af 855,857,29 r:dr r:mt, och egde banken vid samma tid en reservfond af 10,407,43 r:dr r:mt.

Då Hushållningssällskapet har till sin uppgift att befrämja landtmannanäringarnas intressen i länet, torde det icke anses vara ur vägen att i sammanhang med öfriga, här afgifna uppgifter beträffande dessa näringar, omnämna beloppet af de *medel*, sällskapet haft under meranämnda femårsperiod att för sitt ändamål disponera, hvilka medel hufvudsakligast utgjorts af den författningsenliga andelen i de årliga bränvinsminuterings- och utskänknings-afgifterna ifrån länet, och belöpte sig dess intrader

för år 1866 till	R:dr R:mt	8,698,20,
» » 1867 »	» »	10,543,97,
» » 1868 »	» »	10,299,32,
» » 1869 »	» »	8,209,43,
» » 1870 »	» »	13,468,95.

*) Började sin verksamhet i Juli 1864.

Tabb. N:is 4, 5 o. 6. C) Skogshushållning jemte D) Rofdjurs dödande. Någon ordnad skogshushållning kan ännu icke sägas förekomma inom länet. Visserligen har under den ifrågavarande femårsperioden ett noggrannare tillvaratagande af skogsprodukterna äfvensom vid försäljningen af afverkningsrätten af timmerskogar de högre prisen, en större försigtighet och omtänksamhet vid köpens uppgörande gifvit vid handen, att skogarnes hastiga aftagande allt mer och mer kommit befolkningen att fästa uppmärksamheten å behovet af skogarnes bevarande och vård. De inom länet förekommande vidt skilda förhållanden göra emellertid att en sådan eftertanke ingalunda nu kan sägas vara allmän, kanske endast på några få ställen medfört en förminskning af den hejd-lösa afverkningen. De nya förordningarna och föreskrifterna angående kronoskogarnes skötsel hafva emellertid för deras bevarande åstadkommit bättre förhållanden än hittills, och har omvårdnaden nu äfvenledes sträckt sig till boställsskogarne, hvilka hädanefter komma att i den mån, dermed kan medhinnas, indelas till ordnad hushållning, ehuru i detta afseende hittills endast indelningsförrättningarna å skogarne till Skogs, Söderala, Ramsjö och Hille socknars pastorsboställen, äfvensom Bolle militieboställe blifvit påbörjade och nära afslutade. Å brukskogarne inom såväl Gestrikland som Helsingland hafva icke de stigande kolprisen i allmänhet orsakat någon förändring hvad beträffar skogarnes skötsel, ehuru på några bruk inom Gestrikland början till en förbättring synes vara tillämnad. Tillgången på kol från sågverken, äfven från Stora Kopparbergs län, torde i viss mån kommit bruksegarne att förbise kolskogarnes närvarande tillstånd och minskade förmåga att lemna de erforderliga betydliga kolquantiteterna.

Utom afverkningen af sågtimmer, ved och kolskog till större belopp än skogarne uthålligt kunna afgifva, påskyndas derjemte deras förminskande genom de isynnerhet i Helsingland gängse skogseldarne. Svedjning förekommer ännu temligen allmänt och inom vissa socknar ingifva de stora svedjefallen och de å dessa uppväxta skogsbestånden en grundad farhåga för en framtida total brist af timmerskog, ty oftast har skogsväxten å den förbrända marken visat sig afstadna, då träden uppnått en jemförelsevis obetydlig storlek. Lyckligtvis finnas på åtskilliga trakter vackra och lofvande ungskogar, som i en framtid äfven komma att lemna timmer om de få fortväxa orörde. Att utom de här ofvan angifna orsakerna till skogarnes förstöring äfven betningen, serskildt af getter, dertill bidrager, är nogsamnt bekant, men skulle denna olägenhet, om öfriga missförhållanden afhjelpades, å de vidsträckt skogsmarkerna utöfva endast ett ringa inflytande. Såväl skogseldarne som svedjandet har dock aftagit på senare åren, ehuru under den torra sommaren år 1868 åtskilliga skogseldar härjade, hvarjemte år 1870 större delen af kronoparken vester om Långvattnet och en del af kronoparken öster om Långvattnet å en areal af tillsammans 4,500 qv.ref äfvenledes deraf blefvo hemsökte.

Den utstämplade afverkningen har under femårsperioden uppgått till:

å kronoparkerne 2,379 bjelkträn, 24,908 sågtimmerträn, hvarförutom å Karlstrands kronopark, å hvilken afverkningsrätten blifvit försäld för vissa år, utstämplades år 1870 13,779 sågtimmerträn; å nybyggesskogarne hafva utstämplats 19,586 sågtimmerträn.

Skogshushållning. Tabb. N:is 4—6. Bergshandtering.

Å boställsskogarne hafva ej andra utstämplingar företagits än af vindfällerna, hvilka i betydlig mängd förekomma efter den starka stormen i December månad år 1867. Afverkningen å Bergslags- och Grufva-allmänningarna kan ej uppgifvas.

De af skogsstatens tjenstemän åtalade brott emot skogs- och jagtlagarne hafva under perioden uppgått till ett antal af 31 stycken, deraf flere mål rörande elgjagt under förbjuden tid.

Torftägt begagnas icke och stenkol användes, utom för jernvägar och ångbåtar, endast till någon mindre mängd vid jerngjuterin och mekaniska verkstäder.

Rofdjurens utödande är öfverlemnadt åt den enskilda företagsamheten. Utöfver de från statsverket utgående belöningar i berörda hänseende hafva Jerfsö socknemän utfäst 25 r:dr för fångande af björn.

E) Bergs- och brukshandtering samt F) Manufaktur och handverk. Angående bergs- och bruksrörelsen inom länet samt dervid anställda arbetare, meddelas följande uppgifter:

Jernmalmbrytningen lemnade:

År 1866 från 28 grufvor.....	319,778	ctr malm,
» 1867 » 24 »	317,158	» »
» 1868 » 23 »	348,620	» »
» 1869 » 22 »	458,044	» »
» 1870 » 27 »	495,750	» »

Masugnsrörelsen levererade:

År 1866 fr. 24 masugnar 472,709 ctr tackjern o.	880	ctr gjutgods,
» 1867 » 20 » 572,559 » » »	—	» »
» 1868 » 23 » 675,218 » » »	2,515	» »
» 1869 » 20 » 761,307 » » »	4,027	» »
» 1870 » 22 » 786,740 » » »	11,528	» »

Stångjernstillverkningen har förhållit sig på följande sätt:

År 1866 fr. 52 verk med 121 härdar o. 11 vällugn.	481,394	ctr stångjern,
» 1867 » 48 » » 116 » » 11 »	534,660	» »
» 1868 » 49 » » 119 » » 11 »	525,357	» »
» 1869 » 48 » » 119 » » 11 »	628,865	» »
» 1870 » 47 » » 111 » » 12 »	611,623	» »

Jernmanufaktur- och stältillverkningen:

År 1866 från 19 verk	52,859	ctr stångjern,
» 1867 » 14 »	12,189	» »
» 1868 » 14 »	39,152	» »
» 1869 » 10 »	113,380	» »
» 1870 » 10 »	72,623	» »

Arbetare.

År.	Jerngrufvorna.				Masugnarne.	Stångjernsverken.	Manufaktur- och stålverken.
	Ständige.	Tillfällige.	Qvinnor och barn.	Summa.			
1866.....	184	46	8	238	493	678	199
1867.....	165	36	—	201	379	678	80
1868.....	153	49	—	202	452	714	120
1869.....	196	6	—	202	445	740	131
1870.....	168	19	—	187	435	693	195

Vid kungsgården inom Ofvansjö socken har blifvit anlagdt ett valsverk, hvarest affidne bruksegaren Th. Petrés sterbhusdelegares betydliga jernstillverkningar förädlas.

Tabb. N:is 7a o. 7b. Tabb. N:is 7a och 7b, upprättade efter samma formulär, som begagnas för de årliga uppgifterna till Kongl. Kommerskollegium, utvisa förhållandet med *manufaktur* och *handverk* under sista året af perioden.

Tillverkningarna vid såväl fabriker som handtverkerier försäljas hufvudsakligast inom länet samt till en del äfven utom detsamma, hufvudsakligast i Dalarna och norra Sverige. Från den i Gefle befintliga träträdsfabriken hafva dock betydliga kvantiteter försålts till utlandet.

Jagt idkas endast tillfälligtvis och icke såsom binäring.

En del af städernas äfvensom kustsocknarnas befolkning idkar *fiske* såsom hufvudnäring. Städernas fiskeidkande innevänare bedrifva sin näring dels i de vid städernas skärgårdar befintliga fisklägen och dels i de norrländska hamnarna; dock

har under en längre följd af år fiskerinäringen betydligt nedgått samt bedrifves på ett sätt, som serdeles för dem, hvilka nödgas göra långa med stora kostnader förenade resor, tillskyndat dem betydliga förluster. För öfrigt utgöras *binäringarna* fortfarande af kolningar och körslor för brukens räkning samt timmerhuggning och timmerkörning för trävarubolagen, äfvensom i kustsocknarna något kustfart med derstädes byggda båtar. Inom Helsingland utgör linodling en väsentlig näringsgren. Såsom *husslöjd* tillverkas derstädes en icke obetydlig del gröfre väfnader såsom buldan och foderväf äfvensom något finare lärt, hvilket allt till större delen föres till afsalu, men i anseende till låga bomullspris, har dock priset å lin och väfnader under periodens senare år varit nedtryckt. En mängd lin användes till fiskebragder.

4. Kommunikations-anstalter och varubyten.

Tabb. N:is 8a o. 8b. A) **Landkommunikationer.** *Vägarne* underhållas i försvärsligt skick, men en del af desse borde dock vara i bättre stånd, såvida icke genom allmogens användande af enbets-åkdon för transport af isynnerhet jern och trävaruprodukter samt ett envist körande i samma spår vägarne sönderkördes, hvartill kommer att på flere ställen saknas tillgång på tjenligt grus för vägarne fyllning. Under perioden har en *ny väg* på kronans bekostnad anlagts omkring Helsinges regementes lägerplats, Møhed. En *ny bro* har utan statsbidrag blifvit uppförd öfver Ljusne elf inom Arbrå socken och öfver en gren af nämnda elf inom samma socken är en bro af sten i förening med väg-omläggning under byggnad, hvartill statsbidrag beviljats. Med väg-, bro- och *färjepeningar* är förhållandet enahanda, som under förra perioden. Den i senaste femårsberättelsen omförmälda reglering i afseende å *grindarna* öfver allmänne vägarne är numera fullbordad, dervid en större del af dessa blifvit utdömda.

Postskjutsen bestrides medelst serskilda beting i samband med jernvägs- och diligensfart och *kronobrefbäringen* ombesörjes på enahanda sätt som under förra perioden utom i Ljusdals socken, der den från och med år 1869 utgöres medelst gästgiveriskjuts.

Trafiken å samtliga *jernvägarne* inom länet har fortfarande varit serdeles liflig, synnerligast beträffande Gefle—Dala jernvägen, i afseende hvarå meddelas följande öfversigt:

	Inkomster.	Omkostnader.	Behållning.
År 1866	1,152,874,21.	984,874,21.	168,000.
» 1867	1,165,521,92.	925,521,92.	240,000.
» 1868	1,419,691,88.	1,131,691,88.	288,000.
» 1869	1,476,468,97.	1,116,468,97.	360,000.
» 1870	1,509,946,32.	1,077,946,32.	432,000.

Summa r:dr r:mt 6,724,503,30. 5,236,503,30. 1,488,000; dock anmärkes, att bland omkostnaderna upptagits afbetalningar å skuld och diverse afskrifningar.

B) **Sjökommunikationen.** *Kustfart* idkas till någon ringa del med mindre farkoster från dels städerna och dels derintill gränsande kustsocknar, men bestrides förnämligast med *ång-*

fartygen Sten Sture, Alexander von Humboldt, Telegrafan, Chapman, Berzelius, Njord, Thule, Söderhamn, Nya Söderhamn, Hudiksvall, Norrhelsingen och Helsingen. Dessutom hafva under den tid, denna berättelse omfattar, blifvit dels af enskilda personer dels af bolag inköpte åtskilliga mindre ångslupar, hvilka dels verkställa bogseringar, dels underhålla persontrafik emellan städerna och de vid fjerdarne derinvid belägna landtställen och kringliggande fiskeskär. Dylika mindre ångslupar användas äfven för bogseringar och persontrafik i åtskilliga insjöar och segelbara vattendrag inuti landet. Under loppet af år 1870 uppstod en ny befordringslinea för personer och gods medelst ångaren Löfsta, som gör dagliga turer emellan Gefle och Ledskär inom Löfsta socken i Uppsala län med anlöpande af Skutskär, Elfkarleby och Karlholms bruk i samma län. *Kusthamnarne* äro i förra berättelser uppräknade.

Någon förändring i *fyr-* och *båkväsendet* har icke egt rum.

I städerna finnas 3 och å landet 1 *postkontor*; hvarjemte å landet äro inrättade 3 postexpeditioner, 20 poststationer samt 7 telegrafstationer. Städerna hafva dessutom 4 *telegrafstationer*.

C) **Sjöfart och handel.** Tab. N:o 9 lemnar härom upplysning. Tab. N:o 9.

Vid länets kuster hafva under perioden 22 *sjöskador* inträffat, dervid 1 människolif blifvit spildt.

I stället för den sedan äldre tider idkade *gårdfarihandeln*, som numera kan anses hafva i det allra närmaste upphört, förekommer en annan slags sådan handel af kringvandrande personer, merendels från Tyskland, hvilka afyttra hvarjehanda kram.

Å de tider, som de årlige *marknaderne* tillförenehållits, samlas fortfarande i Hudiksvall samt Skästra i Jersö socken en anseelig mängd af landets befolkning, som der idkar handel.

Beloppet af *bränvinsminuterings-* och *utskänkningsafgifterna* inhämtas af Tab. N:o 12; men serskildt torde böra upplysas, att desamma under perioden inom Gefle stad uppgått till 175,046 r:dr 78 öre. De kommunerna tillfallande andelar af ifrågavarande afgifter hafva till allmänt nyttiga ändamål blifvit använda.

5. Kameralförhållanden.

Tab. N:is 10 o. 11. Tab. N:is 10 a och 10 b visa förhållandet med hemman och lägenheter och Tab. N:o 11 med laga skiften.

Under perioden hafva 27 landtmätare varit i länet anställda, utom sista året, då antalet nedgick till 25; och hafva desse varit i tjensten biträdda af 16 medhjelpare och 5 elever i medeltal räknadt. Jemfördt med perioden 1861—1865, har skiftesverket under sista qvinqvenniet fortgått med oförminskad fart, ehuru inom detsamma åtskilliga för jordbrukaren hårda år väl kunnat ingifva fruktan för dess inskränkning. Detta finnes bekräftadt deraf, att då under förstnämnda tidrymd arealen af skiftad mark uppgick till $13\frac{2}{3}$ qv.mil, den nu är något mera eller $13\frac{3}{4}$ qv.mil. Enligt Tab. N:o 11 utgör sammanlagda kost-

naden för laga skiften under perioden 431,942 r:dr, hvaruti dock en del af utgifterna för laga skiftet i Delsbo icke inbegripits; och då dessa utgifter otvifvelaktigt komma att uppgå till minst 68,000 r:dr, blifver sammanräknade kostnaden omkring 500,000 r:dr. Ehuru betydlig denna summa än förefaller, uppgår den likväl icke till högre belopp än 1,681 r:dr på mantalet, som gör på 1 öresland i Gestrikland 168 och i Helsingland 105 r:dr.

I afseende å de inom länet under perioden *influtna* Tab. N:o 12 *statsbidrag* jemte hvarje års restantiebelopp, hänvisas till deröfver upprättadt sammandrag. Restantiebeloppen utgöras hufvudsakligast af bötesmedel, som vid hvarje års slut äro beroende på förvandling och aftjenande eller högre rätts pröfning.

6. Politi.

Den inom länet befintliga lägre landtbruksskolan å kungsladugården Vall har fortfarande utöfvat sin verksamhet. *Folk-skoleväsendet* har under perioden gjort betydliga framsteg, serdeles till följd af den fortfarande vård, landstinget egnat detsamma. Prydliga och ändamålsenliga folkskolebyggnader hafva inom de flesta af kommunerna blifvit uppförda eller påbörjade.

Gefle—Dala hypoteksförening samt *Gefleborgs läns enskilda bank* med afdelningskontor i Söderhamn samt filialbankerna i Gefle och Hudiksvall äfvensom *Mälareprovinsernas enskilda banks* afdelningskontor i Gefle hafva haft ett välgörande inflytande på de industriela företagen.

Tab. N:o 13. Länets *sparbank* har fortfarande filialafdelningar inom flere socknar och dennas samt öfriga inom länet befintliga sparbankers betydliga utveckling inhemtas af Tab. N:o 13.

Med *distrikts- och sockenmagasin* samt *lego- och uddemantalskassor* har någon förändring icke inträffat. *Gefle sjöassuransförening* och *fraktförsäkringsföreningen i Gefle* ega fortfarande bestånd.

Under perioden hafva inom åtskilliga kommuner bildats serskilda *brandstodsföreningar* synnerligast emellan så kalladt utanvirdsfolk eller torpare, handverkare och arbetare. Länets brandstodsbolag har under qvinqvenniet godtgjort delegare i bolaget för lidna *brandskador* med tillhoppa 214,004 r:dr 16 öre; till betäckande af hvilka utgifter delegarne debiterats med en afgift af i medeltal 16 öre för hvarje 100 r:dr af försäkringsansvarighetsbeloppet.

Inom städerna Hudiksvall och Söderhamn hafva brandskador af betydligare omfång icke timat, men den 10 och 11 Juli 1869 *nedbrann hela den norr om Gefle å belägne delen af Gefle stad* med undantag af stora kyrkan och några få byggnader. Elden utbröt omkring kl. 12 på dagen uti en snickareverkstad och spridde sig med förfärlig hastighet till angränsande byggnader. Vindens häftighet förde snart elden i olika riktningar och inom mindre än ett par timmar var norra stadsdelen antänd på flere olika ställen, vidt spridda från hvarandra. Oaktadt eldsläckningsanstalterna genast ankommo till olycksstället samt befäl och manskap gjorde allt hvad på dem ankom till eldens dämpande, omöjliggjordes dock sådant genom den häftiga blåst och den starka torka, som herskade samt den

stora utsträckning, som elden antog. Den 11 Juli på förmiddagen kunde elden anses hafva upphört efter att dock hafva härjat från stadsträgården ända ned till Gefle—Dala jernvägsstation, dervid såväl rådhuset som gymnasiihuset, Sofia Magdalena-kyrka, goss-skolan, forna atheneum, teaterhuset, tullhuset samt jern- och metallvägen jemte 501 gårdar, 4 bebyggda reparabanor, 4 stycken mälthus och 38 magasin nedbrunno.

Den förlust, som genom denna stora brand förorsakades, kan icke med säkerhet bestämmas, men från de olika försäkringsbolagen, hvaruti en del af den nedbrunna fasta och lösa egendomen varit försäkrad, hafva följande ersättningar utgått, nemligen:

Från städernas allmänna brandstodsbolag för försäkring af fastigheter.....	R:dr R:mt	3,609,964,92.
Från städernas bolag till försäkring af lösegendom	» »	1,294,190,80.
Från försäkringsbolaget Svea	» »	323,884,55.
» » Skandia ...	» »	296,419,05.
eller tillhoppa	R:dr R:mt	5,524,459,32.

Sedan efter den öfvergångna eldsvådan öfversten m. m. friherre N. Ericson uppå anmodan afgifvit förslag till *gatu- och tomtreglering* å den afbrände stadsdelen, har Eders Kongl. Maj:t under den 5 Oktober 1869 i nåder fastställt plan för dess reglering i hufvudsaklig öfverensstämmelse med berörda förslag. Redan i början af år 1870 reste sig å de afbrända tomterna flere nya hus och byggnader och anmälningar till erhållande af byggnadsplatser tilltogo i så förvånande grad att till de gamla bebyggda gatorna angränsande kålsängar och beteshagar för sådant ändamål ifrigt togos i anspråk och allt antyde på befolkningens rastlösa sträfvan till ett snart återuppbyggande af den nedbrunna stadsdelen.

I fråga om *sjukvården* hänvisas till sist afgifna berättelse, med tillägg att under perioden varit bosatt i Gefle en *läkare*, utan att vara i stadens tjenst anställd, samt att i Gefle och Hudiksvall inrättats provisoriska *sjukhus*, hufvudsakligast afsedda för koppjsjuka och andra smittosamma farsoter. Inom de flesta kommunerna finnas *barnmorskor* antagna och aflönade.

Förutom tvenne *djurläkare* med lön på stat, hvaraf den ene är bosatt i Gefle och den andre inom Jerfsö socken, finnas 3 praktiserande sådane, bosatte å landet.

Tab. N:o 14. Rörande *fattigvården* återopas Tab. N:o 14.

Efter 1867 års missväxt, då flertalet inskränkte sina arbeten till det nödvändigaste, uppstod för många arbetsbrist, synnerligast inom norra och vestra Helsingland. Dels af fattigkassornas behållning, dels af rikligen influtna gåfvomedel och

Gefle slott å Lands-kansliet den 11 Mars 1872.

dels af erhållna undsättningslån inköptes då hufvudsakligast lin, som utlemnades till bearbetande af dem, som saknade arbetsförtjenst och utvägar att sjelfva anskaffa det nödvändiga, hvarvid arbetslönen, tilltagen sådan, att utkomst bereddades de behöfvande, lemnades i matvaror samt den förlust, som vid försäljning af det tillverkade uppkom, godtgjordes af gåfvomedlen och fattigkassorna.

På Landshöfdinge-Embetets vägnar:

M. Florman.

C. W. Lundberg.

Tab. N:o 1.
FOLKMÄNGD.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
	Den 31 December. Enligt husförhörslängderna.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.							Enligt årets mönsterrullor approberade beväringsskyldige.	
				Hela folkmängden af			Deraf frie från mantalspenningar.			Utskrifningsmanskap.		
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.			
Å landsbygden.												
1866	61,107	64,726	125,833	60,328	63,959	124,287	26,111	29,521	55,632	3,721	709	
1867	61,337	65,018	126,355	60,875	64,707	125,582	26,636	30,147	56,783	3,688	693	
1868	60,825	64,442	125,267	60,512	64,966	125,478	26,707	30,237	56,944	3,591	627	
1869	60,756	64,414	125,170	60,411	64,335	124,746	26,918	30,567	57,485	3,556	712	
1870	60,978	64,719	125,697	60,423	64,397	124,820	26,969	30,810	57,779	3,491	699	
I städerna.												
<i>Gefle.</i>												
1866	5,860	6,701	12,561	5,638	6,765	12,403	2,237	2,407	4,644	532	50	
1867	6,010	6,898	12,908	5,773	6,988	12,761	2,330	2,582	4,912	501	54	
1868	6,203	7,112	13,315	5,972	7,206	13,178	2,416	2,668	5,084	516	58	
1869	6,243	6,951	13,194	6,007	7,027	13,034	2,396	2,602	4,998	530	71	
1870	6,474	7,348	13,822	6,500	7,365	13,865	2,507	2,701	5,208	583	51	
<i>Söderhamn.</i>												
1866	1,840	1,891	3,731	1,640	1,791	3,431	659	733	1,392	121	15	
1867	1,903	1,998	3,901	1,724	1,845	3,569	707	775	1,482	118	10	
1868	1,949	2,049	3,998	1,810	1,957	3,767	749	819	1,568	136	16	
1869	2,093	2,182	4,275	1,843	2,030	3,873	760	860	1,620	139	16	
1870	2,278	2,378	4,656	2,039	2,171	4,210	849	916	1,765	144	14	
<i>Hudiksvall.</i>												
1866	1,440	1,602	3,042	1,438	1,611	3,049	608	657	1,265	19	11	
1867	1,448	1,644	3,092	1,432	1,647	3,079	626	690	1,316	18	7	
1868	1,456	1,665	3,121	1,452	1,673	3,125	630	700	1,330	17	9	
1869	1,498	1,697	3,195	1,491	1,716	3,207	650	721	1,371	20	11	
1870	1,500	1,741	3,241	1,510	1,727	3,237	674	719	1,393	24	10	
Summa i länets samtliga städer år 1870	10,252	11,467	21,719	10,049	11,263	21,312	4,030	4,336	8,366	751	75	
I hela länet.												
1866	70,247	74,920	145,167	69,044	74,126	143,170	29,615	33,318	62,933	4,393	785	
1867	70,698	75,558	146,256	69,804	75,187	144,991	30,299	34,194	64,493	4,325	764	
1868	70,433	75,268	145,701	69,746	75,802	145,548	30,502	34,424	64,926	4,260	710	
1869	70,590	75,244	145,834	69,752	75,108	144,860	30,724	34,750	65,474	4,245	810	
1870	71,230	76,186	147,416	70,472	75,660	146,132	30,999	35,146	66,145	4,242	774	

Tab. N:o 2.
JORDBRUK.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	
	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Potatis.	Andra rotfrukter.	Vicker.	Lin och hampa.	
Vanliga årliga utsädet på ett tunnland, kub.fot	4,7		6,3	9	7	3 à 4	40	5 Ɔ	5 k.fot	3 à 4	
1866	42,633,2		—	188,790,1	—	10,200,7	30,758,5	1,650,4	—	25,816,4	
1867	41,552,1		—	187,050,6	—	8,900,9	31,116,9	1,531	—	26,583,1	
Qvadr.-ref åker använd till odling af, ...	1868	41,939,6		189,147,6	—	10,580,5	31,105,7	1,722	—	26,150	
1869	42,321,9		—	189,596	—	9,165,8	31,797,1	1,651,8	—	25,123,8	
1870	42,494,5		—	189,376	—	9,168,8	36,626,7	1,554,2	—	25,499,4	
1866	828,3	38,231,3	137,202,9	89,294,8	56,553,7	12,372,3	198,847,7	—	1,621	18,377,9	
1867	455,1	36,791,1	137,228,9	88,614	52,278,8	10,374	203,709,1	—	1,629,5	15,739,9	
Hela årliga utsädesbeloppet, kub.fot.....	1868	490,6	36,452,4	137,731,3	85,396,6	50,620,6	9,657,1	206,424,5	—	613,9	15,252,4
1869	598,6	37,417,7	136,622,8	88,787,1	48,565,1	10,110,5	217,328,7	—	730,4	18,415,3	
1870	625,1	38,171,8	138,006,6	88,231,2	48,928,7	9,579,4	224,753,2	—	1,302,2	13,866,6	
1866	5,954,8	277,277,5	835,854,8	499,612,2	328,811	45,665	1,306,113,4	34,890	* 1,261,3	Centner 23,070,4	
1867	2,752,9	154,610,2	560,216,4	281,006,4	171,528,9	9,846,3	973,259,2	15,884,2	* 670	12,830,8	
Skörd utan afdrag af utsädet.....	1868	2,226,2	208,803,3	729,363,3	328,704,5	240,843,5	38,812	1,292,613,8	21,850	* 1,021	14,409,2
1869	3,844	217,322,4	723,470,6	399,188	230,719,1	28,282	1,178,670,6	34,057	* 1,132	19,925,6	
1870	5,146,7	293,894,7	920,764,7	547,798	291,987	42,986,5	1,566,221,2	31,666	* 842	14,296,4	

* Vickern skördas merendels grön til foder.

Tab. N:o 3.
BOSKAPSSKÖTSEL.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Hästar.	Hästar under 3 år.	Oxar och Tjurar.	Kor.	Ungnöt.	Får.	Getter.	Svin.
1866—1867	14,309	996	1,939	51,177	11,471	57,191	19,599	11,651
1867—1868	14,305	969	1,882	51,093	11,361	57,086	18,982	10,095
1868—1869	13,478	805	1,678	47,360	10,347	53,826	17,713	9,240
1869—1870	13,625	862	1,770	48,615	10,671	54,884	17,132	9,697
1870—1871	13,903	861	1,739	50,133	15,133	56,617	16,742	10,233

Tab. N:o 4.
SKOGSHUSHÅLLNING.

1. Serskilda slag af skogar m. m.	2. Areal vid periodens slut. Kvadratref.	3. Till ordnad skogshushåll- ning indelade.	4. 5. 6. Afverkningsbelopp.		
			År.	Utfördt i	
					kvantitet.
Kongl. Maj:t och kronan omedelbart tillhörige och under dess disposition stående:			1866	Bjälkträn 2,279 Sågtimmer- trän 38,687	
Enligt skogskomiténs betänkande. Kronoparker, bestämde eller ifrågasatte (389,200 qv.ref, förut angifna, ligga i Orsa socken, som nu frångått länet).	197,342	—	1867		
			1868		
			1869		
			1870		
Boställens, Kyrkors, Läroverks och fromma stiftelsers: Boställen.....	328,700	3,714			

Tab. N:o 5.
DÖDADE ROFDJUR.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Björnar.	Vargar.	Lodjur.	Räfvar.	Örnar och Ufvar.	Hökar.	Glador, Falkar Ugglor.	Belopp af utbe- tald belöning. R:dr R:mt.
År 1866.....	9	2	23	836	152	738	—	5,472
» 1867.....	3	5	21	664	93	479	12	4,018
» 1868.....	7	2	21	414	106	510	17	3,439,50
» 1869*.....	6	—	12	303	32	102	12	1,776
» 1870*.....	4	—	12	131	17	111	13	425
Summa	29	9	89	2,348	400	1,940	54	15,130,50

* Dessutom år 1869: 1 utter. 2 sjelar.
1870: — 2 »

Tab. N:o 6.
AF ROFDJUR DÖDADE HUSDJUR.

1. År.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Hästar.	Nötkreatur.	Får.	Getter.	Svin.	Fjäderfå.	Skadan be- räknad i pen- ningvärde. R:dr R:mt.
1866.....	—	6	149	27	—	194	1,274,50
1867.....	—	8	120	18	—	147	1,145
1868.....	—	—	101	10	—	132	734,50
1869.....	—	—	72	9	—	135	523
1870.....	—	—	88	9	—	128	680,50
Summa	—	14	530	73	—	736	4,357,50

Tab. N:o 7 b.

HANDTVERKERIN, ÅR 1870.

1.	2.		3.		4.		5.		6.		7.	
	Handtverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Summa idkare och arbetare för hvarje yrke.		Bevilling för rörelsen.		R:dr R:mt.			
	m.	q.	m.	q.								
1. På landet.												
Bagare	3	1	3	1	8	4						
Färgare	1	—	1	—	2	1						
Garfvare	1	—	1	—	2	5						
Kopparslagare	—	—	1	—	1	—						
Målare	5	—	4	—	9	3						
Sadelmakare	2	—	2	—	4	2						
Snickare	8	—	19	—	27	20						
Smeder	22	—	25	—	47	38						
Skräddare	26	—	31	—	57	24						
Skomakare	38	—	46	—	84	29						
Spinnare	1	—	—	2	3	—						
Urmakare	1	—	1	—	2	1						
2. I städerna.												
<i>Gefle.</i>												
Bagare	15	2	21	—	38	120						
Bleckslagare	21	2	36	—	59	52						
Blockmakare	2	—	2	—	4	43						
Bokbindare	4	—	10	—	14	16						
Borstbindare	1	—	4	—	5	15						
Bryggare	8	2	2	—	12	65						
Färgare	2	1	6	—	9	10						
Garfvare	6	—	18	—	24	53						
Glasmästare	4	—	4	—	8	14						
Guld- och silfverarbetare	2	—	10	—	12	30						
Gördelmakare	2	—	5	—	7	16						
Handskmakare	1	—	—	—	1	3						
Hattmakare	3	—	2	—	5	23						
Hofslagare	2	1	9	—	12	20						
Kakelugnsmakare	2	—	4	—	6	7						
Kammakare	—	1	1	—	2	—						
Klensmeder	4	—	4	—	8	13						
Kopparslagare	5	2	9	—	16	50						
Korgmakare	1	—	2	—	3	3						
Körsnärer	2	—	2	1	5	26,57						
Murmästare	5	—	—	—	5	48						
Mössmakare	2	—	4	—	6	18,50						
Målare	19	—	28	—	47	93,50						
Perukmakare	1	—	1	—	2	10,50						
Sadelmakare	5	—	4	—	9	11						
Segel- och kompassmakare	3	—	—	—	3	24						
Socketbagare	2	—	2	—	4	67,60						
Svarfvare	4	—	2	—	6	18,50						
Skomakare	31	—	32	—	63	129,50						
Skräddare	16	—	31	—	47	79						
Slagtare	6	1	8	—	15	37,50						
Snickare	18	—	27	—	45	60						
Tunnbindare	4	—	5	—	9	8,50						
Urmakare	3	—	5	—	8	22						
Söderhamn.												
Bagare	7	—	7	—	14	—						
Bokbindare	2	—	3	—	5	—						
Bleckslagare	2	—	6	—	8	—						
Blockmakare	1	—	1	—	2	—						
Färgare	4	—	3	—	7	—						
Glasmästare	3	—	1	—	4	—						
Guldsmeder	2	—	4	—	6	—						
Gördelmakare	1	—	2	—	3	—						
Hattmakare	1	—	1	—	2	—						
Kakelugnsmakare	1	—	—	—	1	—						
Karduansmakare	1	—	—	—	1	—						
Klensmeder	4	—	4	—	8	—						
Kopparslagare	3	—	3	—	6	—						
Målare	5	—	4	—	9	—						
Repslagare	2	—	4	—	6	—						
Sadelmakare	4	—	1	—	5	—						
Skomakare	20	—	9	—	29	—						
Skräddare	10	—	12	—	22	—						
Snickare	11	—	2	—	13	—						
Svarfvare	1	—	1	—	2	—						
Sömmerska	—	1	—	—	1	—						
Tunnbindare	1	—	—	—	1	—						
Hudiksvall.												
Bagare	5	4	6	3	18	6						
Bleckslagare	2	—	2	—	4	10						
Bokbindare	2	—	3	—	5	5						
Bryggare	1	—	4	2	7	50						
Färgare	2	—	3	—	5	3						
Garfvare	5	—	6	—	11	18						
Glasmästare	3	—	1	—	4	4						
Guldsmeder	1	—	4	—	5	14						
Hattmakare	1	—	—	—	1	1						
Kakelugnsmakare	1	—	2	—	3	—						
Klensmeder	4	—	4	—	8	6						
Kopparslagare	4	1	10	—	15	13						
Målare	3	—	9	—	12	10						
Repslagare	2	—	5	—	7	6						
Sadelmakare	4	—	1	—	5	2						
Skomakare	11	—	13	—	24	12						
Skräddare	4	—	9	—	13	11						
Slagtare	1	—	—	1	2	1						
Snickare	5	—	4	—	9	5						
Socketbagare	1	—	—	—	1	1						
Svarfvare	1	—	—	—	1	—						
Tunnbindare	2	—	3	—	5	2						
Urmakare	2	—	1	—	3	4						
Vagnmakare	1	—	—	—	1	—						

Tab. N:o 8.

ALLMÄNNA VÄGAR, GÄSTGIFVERIN OCH SKJUTSNING.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Serskilda slag af vägar.	Längd i mil				Kostnad i R:dr R:mt för de under perioden				Gästgifveriens antal vid periodens slut.	Antal hästar, utgångne		
	af hvarje slag af motstående vägar	af inderade med skjutsstationer försedde vägar	af fulländade och afsynade nye vägar	af omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor	fulländade nye vägar		omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor			år.	till kungs- och krono-skjuts.	till gästgifveriskjuts.
					af statsmedel.	af kommunernas medel.	af statsmedel.	af kommunernas medel.				
	vid periodens slut.		under perioden.									
Allmänne landsvägar	66,875	66,987	—	1,000	—	—	27,500	15,360	32	1866	1,689	29,385
Häradsvägar	52,458	32,708	—	0,200	—	—	—	—	8	1867	780	23,588
Socknevägar	82,541	13,194	4,250	5,500	80,000	37,900	—	2,000	1	1868	708	25,117
I Städer	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1869	823	27,030
Deraf med skjutsentreprenad	—	—	—	—	—	—	—	—	41	1870	585	23,156
<i>Antal utgångne hästar till gästgifveriskjuts, ej inberäknade i ofvanstående summor.</i>										1866	—	1,289
Gefle										1867	—	1,214
										1868	—	823
										1869	—	964
										1870	—	1,523
Söderhamn										1866	—	1,485
										1867	—	1,295
										1868	—	1,191
										1869	—	1,352
										1870	—	1,454
Hudiksvall										1866	—	944
										1867	—	1,052
										1868	—	950
										1869	—	933
										1870	—	1,041

Tab. N:o 9.
SJÖFART OCH HANDEL, ÅR 1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
	Fartyg och båtar öfver tre nyläster, begagnade till utrikes sjöfart.							Fartyg och båtar öfver 3 nyläster, begagnade till inrikes sjöfart.							Summa under året begagnade fartyg och båtar öfver 3 nyläster.						Handlande.		Betjening.		Summa.	Bevilling i och för rörelsen. R:dr R:mt.	
	Seglande.		Med ångmaskin försedda.		Besättning.			Seglande.		Med ångmaskin försedda.		Besättning.			Seglande.		Med ångmaskin försedda.		Besättning.		Män.	Qvinnor.	Män.	Qvinnor.			
	Antal.	Lästetal.	Antal.	Lästetal.	Hästkraft.	Skeppare.	Sjöfolk.	Antal.	Lästetal.	Antal.	Lästetal.	Hästkraft.	Skeppare.	Sjöfolk.	Antal.	Lästetal.	Antal.	Lästetal.	Hästkraft.	Skeppare.					Sjöfolk.		
På landet	—	—	—	—	—	—	—	41	812,57	8	12,5	78	40	96	41	812,57	8	12,5	78	40	96	280	19	1	11	311	1,811,24
I Städerna.																											
Gefle.....	65	8,339	2	125	170	70	804	7	109	4	134,5	355	8	2	72	8,448	6	259,5	525	78	806	153	28	106	21	308	4,904,03
Söderhamn.....	6	490	—	—	—	5	85	4	56,5	7	102	245	6	10	10	546,5	7	102	245	11	95	40	—	23	—	63	1,091
Hudiksvall.....	14	1,861,5	—	—	—	14	145	21	382,5	2	62	125	23	138	35	2,244	2	62	125	37	283	33	10	25	4	72	677,68
Summa för städerna	85	10,690,5	2	125	170	89	1,034	32	518	13	298,5	725	37	150	117	11,238,5	15	423,5	895	126	1,184	226	38	154	25	443	6,672,71
Summa för hela länet	85	10,690,5	2	125	170	89	1,034	73	1,360,57	21	311	803	77	246	158	12,051,07	23	436	973	166	1,280	506	57	155	36	754	8,483,95

Tab. N:o 10 a.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER, M. M. Å LANDSBYGDEN.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur, vid periodens slut.	Hemman.		Antal				Taxeringsvärde sista året. R:dr R:mt.
	Mantal	Brukningsdelar.	jordtorp.	ryttare-, soldat- och båtmans-torp.	backstugor.	andra lägenheter.	
	nuvarande.						
A) Krono-egendomar.							
1) Under allmän disposition.							
a) Kungs- och kungsladugårdar	2,400	1	—	—	—	—	52,800
c) Hemman	0,042	2	—	—	—	—	1,000
d) Boställen	49,393	57	—	—	—	—	885,600
e) Jordlägenheter	—	8	3	—	4	60	139,700
2) Under enskild disposition.							
b) Hemman	8,130	113	—	—	2	—	198,800
c) Jordlägenheter	—	—	146	—	—	196	208,900
d) Fiskerin	—	—	—	—	—	52	90,200
e) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	30	97,350
Summa	59,965	181	149	—	6	338	1,674,350
B) Skatte-egendomar.							
a) Boställen	1,036	4	—	—	—	—	18,500
c) Hemman	2,020,053	8,175	631	337	1,049	—	32,930,200
d) Jordlägenheter	—	—	1,503	940	2,383	592	1,689,200
e) Fiskerin	—	—	—	—	—	40	60,850
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	553	6,484,498
Andra lägenheter	—	—	—	—	—	273	1,011,000
Summa	2,021,089	8,179	2,134	1,277	3,432	1,458	42,194,248
C) Frälse-egendomar.							
b) Säterin och ladugårdar	0,625	1	—	—	—	—	43,700
d) Hemman	57,585	243	—	—	—	—	1,618,000
e) Jordlägenheter	—	—	22	—	22	94	154,900
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	21	113,600
Summa	58,210	244	22	—	22	115	1,930,200
Summa för hela länet	2,139,264	8,604	2,305	1,277	3,460	1,911	45,798,798

Tab. N:o 10 b.

JORDOMRÅDE OCH EGENDOMAR I STÄDERNA.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Städernas namn.	Tomter.		Antal nybyggda bonings- hus.	Jordar och lägenheter.					Taxeringsvärde i R:dr R:mt.			
	Antal			Åker.	Äng.	Skog.	Betesmark m. m.	Summa jordareal.	Nu- varande mantal.	Af hus och tomter.	Af jordar.	Summa.
	be- byggda.	obe- byggda.										
Gefle	1,087	303	14	10,953	862	29,436	4,836	46,087	8,475	8,405,055	1,507,777	9,912,832
» 1867.....	1,097	293	13	10,955	862	29,434	4,836	46,087	8,475	8,118,888	1,506,966	9,625,854
» 1868	1,102	288	5	10,955	862	29,434	4,836	46,087	8,475	8,172,635	1,510,953	9,683,588
» 1869.....	582	554	13	10,960	862	29,429	4,836	46,087	8,475	7,023,051	1,511,536	8,534,587
» 1870.....	697	939	115	10,960	862	29,429	4,836	46,087	8,475	4,439,905	1,510,654	5,950,559
Söderhamn... år 1866	419	—	5	6,800	1,500	31,051	—	39,351	7,118	2,142,150	427,364	2,569,514
» 1867.....	423	—	3							2,142,150	427,364	2,569,514
» 1868.....	430	—	5							2,278,726	425,959	2,704,685
» 1869	436	—	7							2,319,670	424,684	2,744,354
» 1870.....	439	—	4							2,373,002	425,223	2,798,225
Hudiksvall... år 1866.....	537	116	—	—	2,604	3,141½	5,745½	7,118	1,620,300	222,900	1,843,200	
» 1867.....	537	116	—						1,484,700	206,100	1,690,800	
» 1868.....	537	116	—						1,485,300	207,600	1,692,900	
» 1869	537	116	—						1,484,900	197,900	1,682,800	
» 1870.....	538	115	—						1,419,875	203,100	1,622,975	

Tab. No 11

LAGA SKIFTEN, ÅREN 1866—1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
År.	Sökta skiftens antal.	A f s l u t a d e l a g a s k i f t e n .																							
		Skiftade mantal.		Qvarboende del-egares					Utflyttande del-egares					Summa skiften.	Skiftade kvadratref.					Afgifter till landtmätare och gode män. R:dr.	Öfriga beräknade utgifter. R:dr.				
		Oformellade.	Nuvarande.	skiftesantal				Summa.	skiftesantal				Summa.		Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impedimenta.			Summa.			
				1.	2.	3.	4.		öfver	1.	2.	3.											4.	öfver	
1866...	10	9	—	24,54	6	31	25	12	—	74	4	10	1	—	—	15	218	11,846	7,724	1,619	58,614	654	80,457	23,605	30,097
1867...	10	15	—	37,24	10	35	29	15	2	91	5	16	9	4	—	34	317	14,275	9,700	558	53,030	1,601	79,164	31,273	36,641
1868...	6	28	—	70,64	38	79	61	34	—	212	14	43	26	4	—	87	709	29,111	22,931	3,113	173,564	4,897	233,616	63,637	51,002
1869...	11	12	—	29,33	21	43	26	14	11	115	7	18	3	2	7	37	402	13,177	14,114	1,019	111,339	283	139,932	37,625	31,325
1870...	12	8	—	135,62	49	51	105	128	175	508	16	36	31	24	8	115	2,264	43,533	26,075	5,994	524,955	78,496	679,053	110,349	16,388
Summa	49	72	—	297,37	124	239	246	203	188	1,000	46	123	70	34	15	288	3,910	111,942	80,544	12,303	921,502	85,931	1,212,222	266,489	165,453

Anm. Uti uppgiften för 1870, deri laga skiftet i Delsbo är intaget, omfattande hela socknen med 120,85 mantal, äro öfriga beräknade utgifter icke upptagna enär utflyttningskostnaders bestämmande och andra likvider m. m., enligt delegarnes beslut, blifvit nppskjutna till dess skiftet vinner laga kraft. Dessa utgifter komma sålunda att inflyta först i nästa femårsperiod.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
		Afkortad.					Anordnad eller	
		1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1866.	1867.
Stats-medel.								
Ordinarie ränta	R:dr R:mt	964,70	954,09	965,13	988,18	983,99	193,454,65	191,761,89
Tionde-spanmål	" "	—	—	—	—	—	60,033,51	59,467,61
Arrende-medel	" "	—	—	—	—	—	800	800
Mantalspenningar	" "	976,47	1,763,70	1,536,40	1,537	1,357,40	22,955,01	22,375,71
Bötes-medel	" "	15,139,17	19,618,25	33,403,39	11,444,52	25,519,77	19,055,61	22,978,32
Tillfälliga rotevakans- och mötes-avgifter	" "	—	—	—	—	—	2,826,82	3,003,89
Rotefrihets-avgift af roterad jord	" "	—	—	—	—	—	6,013	7,093,73
Båtsmans-vakans-avgift	" "	—	—	—	—	—	2,307,86	2,664,52
Kontrollstämpel-medel	" "	—	—	—	—	—	587,70	545,85
Trosspassevolans-avgift	" "	—	—	—	—	—	23,75	23,75
Undsättningslån	" "	—	—	—	—	—	2,500	833,33
Influtna medel för försålda stadganden rörande soldaten etc.	" "	—	—	—	—	—	2,07	1,60
Influtna medel för såldt hittegods	" "	—	—	—	—	—	—	—
Danaarfs-medel	" "	—	—	—	—	—	—	—
Karta-Sigillata-medel	" "	—	—	—	—	—	24,986,48	41,736,20
Kongl. Kammar-Rättens Observations-medel	" "	—	—	—	—	—	24,11	—
Skogsmedel	" "	—	—	—	—	—	—	—
Summa		17,080,34	22,336,04	35,904,92	13,964,70	27,861,16	335,570,57	353,286,40
Riksgälds-medel.								
Allmän bevilning	R:dr R:mt	2,102,46	3,603,56	2,791,12	3,088,54	2,668,69	107,221,53	107,641,20
Vapenskatt	" "	—	416,39	182,67	61,75	8,25	—	39,580,76
Skatterättsmedel	" "	—	—	—	—	—	—	32,17
Myrodlingslån	" "	—	—	—	—	—	5,145,60	5,763,68
Afgift för stämpling af spelkort	" "	—	—	—	—	—	1,912,50	600
" " " af tidningar	" "	—	—	—	—	—	769,36	723,25
Lösen för mast- och storverkstrå	" "	—	—	—	—	—	50	1,14
Kongl. Kammarrättens Observationsmedel	" "	—	—	—	—	—	188	96
Summa		2,102,46	4,019,95	2,973,79	3,100,29	2,676,94	115,237,49	154,438,20
Diverse verks medel.								
Landshöfdinge-ackordsmedel	R:dr R:mt	—	—	—	—	—	1,012,50	1,012,50
Vapenöfnings-frihets-avgift	" "	—	—	—	—	—	900	600
Vadstena krigsmanshus äldre medel	" "	14,81	14,64	36,81	44	1	96,44	103,77
Vadstena krigsmanshus nyare medel	" "	—	—	—	—	—	8,06	10,93
Beväringsmanskapets invalid- och pensionsfonds-medel	" "	35	87,50	62,50	70	87,50	130	110
Riddarhus-avgift	" "	—	—	—	5	15	120	110
Kurhusmedel	" "	597,40	1,088,50	1,005,33	1,075,60	1,068,20	14,939,21	14,615,91
Folkskolemedel	" "	974,13	1,800,60	1,539,90	1,537	1,356,80	22,957,09	22,437,53
Vägbyggnadsmedel	" "	—	—	—	—	—	3,513,95	2,124,81
Hospitals-spanmålsmedel	" "	—	—	—	—	—	325,58	327,73
Bränvinsminuterings- och utskänknings-avgift	" "	41	230,33	720	—	—	46,020,62	51,157,43
Landstingsmedel	" "	203,06	14,98	368,99	387,96	344,68	13,294,72	13,294,42
Skogsplanterings-kassans medel	" "	—	—	—	—	—	—	2,985,45
Summa		1,865,40	3,236,55	3,733,53	3,076	2,873,18	103,318,17	108,890,53
Annorstädes debiterade medel.								
Stockholms skolestats medel	R:dr R:mt	—	—	—	—	—	432,21	425,08
" stora barnhusmedel	" "	—	—	—	—	—	1,502,56	1,487,65
Gefleborgs läns brandstodsbolags medel	" "	102,51	99,70	261,15	152,65	56,74	36,362,34	46,108
Regementsskrifvarens uppboordsrester	" "	16,71	51,60	27,94	—	—	4,836,23	5,188,27
Förverkade båtsmanslöner	" "	—	—	—	—	—	51,17	77,07
Båtsmans-beklädnadsersättning	" "	—	—	—	—	—	1,430,75	3,643,46
Summa		119,22	151,30	289,09	152,65	56,74	44,615,26	56,929,53
Summa Summarum		21,167,42	29,743,84	42,901,33	20,293,64	33,468,02	598,711,49	673,544,66

No 12.

UPPBÖRDEN.

9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
inom räkenskapsåret influten.			Resterande vid räkenskapsårets slut.					Summa uppbörd, deri inberäknade restantierna från föregående år.				
1868.	1869.	1870.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.
194,136,89	197,585,28	197,974,11	92,08	143,57	107,22	362,41	266,85	194,511,48	192,859,55	195,209,24	198,930,87	199,224,95
62,736,04	65,511,99	65,980,07	20,72	11,67	18,95	48,73	65,97	60,054,23	59,479,28	62,754,99	65,560,72	66,046,04
800	800	800						800	800	800	800	800
22,170,40	21,546,60	21,780,94	861,74	825,94	1,091,14	1,731,34	1,929,60	24,793,22	24,965,35	24,797,94	24,814,94	25,067,94
23,765,06	19,942,66	23,258,58	33,237,38	42,996,91	26,378,96	42,057,95	37,687,67	67,432,16	85,593,48	83,547,41	73,445,13	86,466,02
2,147,76	2,017,92	2,305,51						2,826,82	3,003,89	2,147,76	2,017,92	2,305,51
6,842,51	6,340,12	5,872,04						6,013	7,093,73	6,842,51	6,340,12	5,877,85
2,669,79	2,279,27	2,088,84						2,307,86	2,664,52	2,669,79	2,279,27	2,088,84
601,89	378,54	413,69						587,70	545,85	601,89	378,54	413,69
23,75	23,75	23,75						23,75	23,75	23,75	23,75	23,75
1,666,67	34,000,01	34,000	2,500	1,666,67	39,500	67,999,99	33,999,99	5,000	2,500	41,166,67	102,000	67,999,99
1	1,60	1,75						2,07	1,60	1	1,60	1,75
	89,15										89,15	
		375										375
41,626,03	45,416,47	39,704,26						24,986,48	41,736,20	41,626,03	45,416,47	39,704,26
32,20	88,52	363,85						24,11		32,20	88,52	363,85
		32,124,23										32,124,23
359,219,99	396,021,88	427,066,62	36,711,92	45,644,76	67,096,27	112,200,42	73,955,89	359,362,83	421,267,20	462,221,18	522,187	528,883,67
106,993,54	104,002,98	109,193,12	3,013,30	2,673,48	3,796,26	6,375,84	6,646,12	112,337,29	113,918,24	113,580,92	113,417,36	118,507,93
288,69	11,92	2,30		622,57	151,79	78,62	67,57		40,619,72	623,15	152,29	78,12
31,63	26,82	56,29							32,17	31,63	26,82	56,29
6,768,01	6,753,11	6,749,60		21,92	25,43			5,145,60	5,785,60	6,793,44	6,753,11	6,749,60
1,200								1,912,50	600	1,200		
734,60	948,50	1,201,26						769,36	723,25	734,60	948,50	1,201,26
2,11	3,57	7,14						50	1,14	2,11	3,57	7,14
72	349,15	1,566,64		9	9			188	105	81	349,15	1,566,64
116,090,58	112,096,05	118,776,35	3,013,30	3,326,97	3,952,48	6,454,46	6,713,69	120,353,25	161,785,12	123,046,85	121,650,80	128,166,98
1,012,50	1,012,50	1,012,50						1,012,50	1,012,50	1,012,50	1,012,50	1,012,50
900	2,000	1,300						900	600	900	2,000	1,300
75,19	77,15	68,96		1,49	1,12	2,61		111,25	119,90	113,12	80,20	69,96
7,23	5,61	7,89						8,06	10,93	7,23	5,61	7,89
187,50	147,50	135	120	100	157,50	327,50	507,50	285	297,50	407,50	545	730
115	125	140		10	5	5	5	120	120	120	135	160
15,588,52	16,282,43	18,281,44	457,48	460,47	640,29	1,089,77	1,364,03	15,994,09	16,164,88	17,234,14	18,447,80	20,713,67
22,171,02	21,546,60	21,780,96	856,32	827,52	1,089,81	1,730,01	1,928,45	24,787,54	25,065,70	24,800,73	24,813,61	25,065,61
3,001,25	3,001,25	2,156,63	1,24	1,66	1,71			3,515,19	2,126,47	3,002,96	3,001,25	2,156,63
353,43	369,14	370,56						325,38	327,73	353,43	369,14	370,56
41,824,54	28,702,01	62,631,60	10,44	91	118,50	12,700,56	33,544,12	46,072,06	51,478,76	42,663,04	41,402,57	96,175,72
11,212,72	14,646,61	13,775,32	546,03	715,22	731,23	1,081,28	1,000,97	14,043,81	14,024,62	12,312,94	16,065,85	15,120,97
7,820,85	2,376,50					396			2,985,45	7,820,85	2,772,50	
104,269,75	90,292,30	121,660,26	1,991,51	2,207,36	2,745,16	17,282,73	38,350,07	107,175,08	114,334,44	110,748,44	110,651,03	162,883,51
444,43	464,17	478,23						432,21	425,08	444,43	464,17	478,23
1,569,95	1,639,36	1,651,31						1,502,56	1,487,65	1,569,95	1,639,36	1,651,31
109,230,23	17,424,69	4,403,28	237,68	178,12	1,190,39	115,74	25,54	36,702,53	46,385,82	110,681,77	17,693,08	4,485,56
4,691,70	1,303,45	836,87		63,25	48,90			4,852,94	5,303,12	4,768,54	1,303,45	836,87
72,14	71,46	4,82						51,17	77,07	72,14	71,46	4,82
143,92	1,588,46	687,04						1,430,75	3,643,46	143,92	1,588,46	687,04
116,152,37	22,491,59	8,061,55	237,68	241,37	1,239,29	115,74	25,54	44,972,16	57,322,20	117,680,75	22,759,98	8,143,83
695,732,69	620,901,82	675,564,78	41,954,41	51,420,46	75,063,20	136,053,35	119,045,19	661,863,32	754,708,96	813,697,22	777,248,81	828,077,99

Tab. No 13.

SPARBANKERNA.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	
År.	Antal Sparbanker.	Under året					Vid årets slut				Klassifikation af delegarne efter deras vid hvarje års slut inestående behållning.										
		tillkomne nye del-egare.	afgångne del-egare.	insatt be-lopp.	i räkenskaperne godtgjord ränta å delegarnes kapital.	uttaget belopp.	qvarstän-de del-egare.	inestående behållning, tillhörande delegarne.	befintligt öfverskott (grund-och reservfond, räntevinster m. m.).	Summa af kolumnerne N:is 8 och 9.	1866.		1867.		1868.		1869.		1870.		
		Antal.	Antal.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	Antal.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	Antal del-egare.	Summa R:dr R:mt.	Antal del-egare.	Summa R:dr R:mt.	Antal del-egare.	Summa R:dr R:mt.	Antal del-egare.	Summa R:dr R:mt.	Antal del-egare.	Summa R:dr R:mt.	
1865	—	—	—	—	—	5,472	860,832	81,803	942,635	Behållning i Sparbank:	fr. 1 t. o. m. 10 R:dr	1,677	6,556	1,116	4,397	1,932	6,991	2,002	6,529	2,714	9,472
1866	10	1,038	505	276,568	42,968	276,014	6,005	904,295	89,210	993,505	» 10—25 »	832	13,400	542	9,302	875	14,387	988	16,108	1,330	21,892
1867	10	1,059	521	347,095	46,058	309,917	6,543	987,646	94,920	1,082,566	» 25—50 »	617	22,183	492	17,454	660	24,049	717	25,689	940	33,443
1868	10	1,054	617	437,196	52,136	336,274	7,201	1,140,715	95,205	1,235,920	» 50—100 »	769	53,628	556	39,165	793	55,776	858	59,708	1,203	82,317
1869	10	1,894	612	944,314	66,236	437,059	8,483	1,714,218	100,939	1,815,157	» 100 200 »	844	116,320	623	86,619	838	115,823	1,008	139,183	1,415	192,452
1870	11	2,607	739	1,134,629	97,995	764,663	10,468	2,187,205	111,967	2,299,172	» 200—300 »	410	98,065	291	69,610	459	110,078	584	140,447	773	184,743
											» 300—400 »	233	79,677	181	61,028	250	85,799	320	108,157	445	151,909
											» 400—500 »	157	70,435	139	61,748	242	108,297	294	132,303	420	187,821
											» 500—1,000 »	292	195,375	224	152,569	363	237,304	533	343,755	694	456,182
											utöfver 1,000 »	174	248,656	153	214,419	218	348,179	399	689,972	534	866,974
											Summa	6,005	904,295	4,317	716,311	6,630	1,106,653	7,703	1,661,951	10,468	2,187,205

Anm. Jemför anmärkningarna till Sparbanksredogörelserna i Statistisk Tidskrift. De högre siffrorna för år 1870 bero till en del derpå, att då för första gången uppgift inkommit om Ljusdals år 1864 inrättade Sparbank. Stat. Central-Byrån.

Tab. N:o 14.
FATTIGVÅRDEN.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.		
Ar.	Fattigvårdssamhällen			Antal fattighus.	Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.									Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.			Fattigvårdens									
	med gemensam fattigvård.	med fattigvården rötevis delad.	antal rotar.		Äldre personer, vårdade				Barn, vårdade i och utom fattighus.		Summa.		Summa af båda könen.				Afkastning af egendom, kollekt m. m.		Personel afgift.	Tillskott		Ersättning		Summa inkomster.	Summa utgifter i och för fattigförsörjning. R.dr R.mt.	
					i fattighus.		på annat sätt.		m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.				m.	q.	Summa.	efter fyrk eller bevilning.			efter annan grund.
					m.	q.	m.	q.									m.	q.	m.					q.	m.	
1. Å landet.																										
1866.....	40	9	23	16	21	37	129	173	122	115	272	325	597	640	1,144	1,784	19,632,91	17,271,35	19,515,09	18,844,19	104	367,72	75,735,26	77,713,84		
1867.....	40	10	51	16	20	44	151	209	136	118	307	371	678	802	1,332	2,134	14,699,17	18,027,34	20,082,99	32,502,56	129	188,70	85,629,76	92,478,84		
1868.....	40	10	51	16	28	38	170	228	162	141	360	407	767	991	1,396	2,387	15,424,16	17,957,94	33,513,80	30,495,29	172	148,60	97,711,79	108,922,31		
1869.....	41	10	52	16	19	45	178	234	172	162	369	441	810	925	1,579	2,504	16,256,44	19,613,43	37,553,25	30,155,37	475,04	622,50	104,676,03	108,479,12		
1870.....	41	10	51	17	28	56	174	216	180	175	382	447	829	902	1,515	2,417	18,049,86	19,365,73	36,276,56	30,020,93	320,23	302,65	104,335,98	104,222,37		
2. I städerna.																										
<i>Gefle.</i>																										
1866.....	—	—	—	2	33	26	5	4	59	51	97	81	178	26	147	173	10,783,48	—	13,651,11	—	60	229,84	24,727,43	23,484,37		
1867.....	—	—	—	2	42	38	5	4	56	54	103	96	199	42	161	203	12,480,16	—	15,666,82	—	—	312,65	28,459,63	31,037,13		
1868.....	—	—	—	2	49	37	4	4	62	61	115	102	217	86	211	297	13,052,10	—	19,615,30	—	—	706,32	33,373,72	41,733,83		
1869.....	—	—	—	1	53	36	4	2	70	65	127	103	230	55	193	248	19,263,73	—	27,000	—	87	1,171,34	47,522,07	33,934,01		
1870.....	—	—	—	1	41	42	4	1	65	57	110	100	210	47	189	236	13,979,97	—	26,000	—	161,25	299,12	40,440,34	30,764,58		
<i>Söderhamn.</i>																										
1866.....	—	—	—	1	8	12	2	2	9	12	19	26	45	8	12	20	362,76	—	2,477,65	1,905,14	—	—	4,745,55	6,136		
1867.....	—	—	—	1	9	12	2	3	11	14	22	29	51	10	13	23	339,04	—	2,534,25	2,553,05	—	—	5,426,34	6,829,14		
1868.....	—	—	—	1	8	11	2	3	10	15	20	29	49	9	16	25	483,37	106	5,745,07	3,129,90	—	—	9,464,34	9,049,68		
1869.....	—	—	—	1	9	11	1	2	12	12	22	25	47	10	14	24	410,66	—	7,957,68	2,090,46	—	—	10,458,74	8,496,18		
1870.....	—	—	—	1	8	10	—	2	14	15	22	27	49	8	12	20	238,03	2,100	7,359,07	2,074,43	—	—	11,771,53	8,597,96		
<i>Hudiksvall.</i>																										
1866.....	—	—	—	2	5	6	1	2	21	15	27	23	50	20	29	49	1,367,11	—	4,493,37	—	—	120	5,980,98	4,852,48		
1867.....	—	—	—	2	5	13	1	2	23	20	29	35	64	14	36	50	1,355,77	—	4,396,42	—	—	98,60	5,850,79	8,738,48		
1868.....	—	—	—	2	7	15	2	2	29	21	38	38	76	12	39	51	1,173,73	—	6,594,66	—	—	169,01	7,937,40	10,958,11		
1869.....	—	—	—	2	5	15	3	3	32	19	40	37	77	37	28	65	1,440,74	—	8,590,14	—	—	184,17	10,215,05	10,090,47		
1870.....	—	—	—	2	7	14	3	3	32	19	42	36	78	34	28	62	1,610,03	—	8,590,96	—	—	116,75	10,317,74	11,121,80		
Summa i hela länet 1870	44	10	51	21	84	122	181	222	291	266	556	610	1,166	991	1,744	2,735	33,877,89	21,465,73	78,226,59	32,095,36	481,50	718,52	166,865,59	154,707,21		

Stockholm, 1872. P. A. Norstedt & Söner.

Tab. N:o 14.

Gefleborgs län.

23

